

De verborgen taal van bloemen

VANESSA DIFFENBAUGH

*'Een onvergetelijk, intrigerend liefdesverhaal
met een donkere onderstroom over een weerbarstige jonge vrouw
die langzaam opbloeit.'* Susan Smit

ROMAN

8

Renata en ik werkten bijna de hele ochtend zwijgend door. Bloom had een minuscule winkelruimte met daarachter een wat grotere werkplaats met een lange houten tafel en een inloopkoelruimte. Om de tafel stonden zes stoelen. Ik koos de stoel die het dichtst bij de deur stond.

Renata legde een boek voor me neer met de titel *Zonnebloembruidloften*. Ik bedacht een toepasselijke ondertitel: *Begin je huwelijk met bedrog en materialisme*. Zonder me verder in het boek te verdiepen maakte ik zestien bij elkaar passende tafelstukken met de zonnebloemen, lelies en wat plukjes pluimasperge. Renata deed de boeketten voor de bruid en de bruidsmisjes en ging vervolgens aan de slag met een bloemstuk in een golfplaten emmer die bijna tot haar heupen reikte. Elke keer als de deur krakend openging, dook Renata de winkel in. Ze kende haar klanten bij naam en koos zonder verdere aanwijzingen bloemen voor hen uit.

Toen ik klaar was, ging ik voor Renata staan en wachtte tot ze opkeek. Ze keek naar de tafel waar de gevulde vazen op een rij stonden.

‘Prima,’ zei ze met een goedkeurend knikje. ‘Beter dan prima, eigenlijk. Verbazingwekkend. Ik kan bijna niet geloven dat je dat niet van iemand geleerd hebt.’

'Heb ik niet,' zei ik.

'Dat weet ik.' Ze bekeek me van boven tot onder op een manier die me niet zinde. 'Zet alles maar in het busje. Ik ben hier zo klaar.'

Ik droeg de vazen met twee tegelijk de heuvel op. Toen Renata zover was, brachten we de grote vaas met zijn tweeën naar het volgeladen busje en zetten hem er voorzichtig in. Ze liep terug naar de winkel, haalde het contante geld uit de kassa en deed de la op slot. Ik verwachtte dat ik nu mijn loon zou krijgen, maar in plaats daarvan gaf ze me potlood en papier.

'Ik betaal je als ik terugkom,' zei ze. 'De bruiloft is vlakbij, aan de andere kant van de heuvel. Hou de winkel voor me open en vraag de klanten of ze de volgende keer willen betalen.' Renata wachtte mijn knikje af en liep vervolgens de winkel uit.

Alleen tussen de bloemen wist ik niet wat ik moest doen. Ik bleef even achter de handbediende kassa staan en bestudeerde de afbladderende groene verf. Buiten op straat was het stil. Een gezin liep voorbij zonder één moment de pas in te houden of in de etalage te kijken. Ik overwoog om de deur open te zetten en een paar emmers met orchideeën naar buiten te sjouwen, maar herinnerde me toen de vele keren dat ik spullen had gepikt die voor winkels uitgesteld stonden. Renata zou er niet blij mee zijn.

In plaats daarvan liep ik naar de werkplaats, raapte wat verdwaalde stelen van tafel en gooide die in de afvalbak. Ik nam de tafel met een vochtige doek af en veegde de vloer. Toen ik niets anders meer kon verzinnen, deed ik de zware metalen deur van de koelruimte open en gluurde naar binnen. Het was er donker en koud en langs alle wanden stonden bloemen. Ik werd door de ruimte naar binnen getrokken en wilde niets liever dan mijn bruine dekenpetticoat losspelden en tussen de emmers in slaap vallen. Ik was moe. Een hele week lang had ik niet langer dan een halfuur aan een stuk geslapen, omdat ik steeds weer wakker geschrokken was van stemmen of nachtmerries. Of allebei. En altijd was de hemel wit van de stoom van de brouwerij die boven mijn hoofd wolkte. Elke ochtend duurde het enkele minuten voor ik de paniek

wist af te schudden van de van rook vervulde dromen die net zo in de nachthemel vervlogen als de stoom. Dan bleef ik roerloos liggen en herinnerde mezelf eraan dat ik achttien was en alleen: geen kind meer en niets meer te verliezen.

In de veilige omgeving van de lege bloemenwinkel wilde ik alleen nog maar slapen. De deur klikte achter me dicht en ik vlijde mezelf op de vloer neer, waarbij ik met mijn hoofd tegen de rand van een emmer leunde.

Ik had net een comfortabele houding gevonden toen ik gedempt door de muur van de koelruimte een stem 'Renata?' hoorde roepen.

Ik sprong overeind. Snel haalde ik mijn vingers door mijn haar en liep de koelruimte uit. Ik kneep mijn ogen tot spleetjes tegen het felle licht.

Een man met wit haar stond tegen de toonbank geleund ongeduldig met zijn vingers te trommelen.

'Renata?' vroeg hij nogmaals, toen hij me zag.

Ik schudde mijn hoofd. 'Ze is bloemen aan het bezorgen voor een bruiloft. Kan ik u ergens mee helpen?'

'Ik heb bloemen nodig. Waarom zou ik hier anders zijn?' Hij zwaaide met zijn armen om zich heen alsof hij me moest herinneren aan mijn werk. 'Renata vraagt nooit wat ik wil hebben. Ik kan nog geen roos van een radijs onderscheiden.'

'Waar zijn de bloemen voor bedoeld?' vroeg ik.

'Voor de zestiende verjaardag van mijn kleindochter. Ze wil die vast niet met ons doorbrengen, lijkt me, maar haar moeder heeft dat zo geregeld.' Hij trok een witte roos uit een blauwe emmer en snoof eraan. 'Ik kijk er niet bepaald naar uit. Ze is een narrige puber geworden, die meid.'

In gedachten liep ik de emmers in de koelruimte langs en keek om me heen in de winkel. Een verjaardagscadeau voor een narrige tiener: de woorden van de oude man vormden een puzzel, een uitdaging.

'Witte rozen zijn een goede keuze,' zei ik, 'voor een tienermeisje. Misschien gecombineerd met wat lelietjes-van-dalen?' Ik trok een

lange stengel tevoorschijn waaraan ivoorwitte klokjes bungelden.

'U zegt het maar,' zei hij.

Terwijl ik de bloemen stond te schikken en in bruin papier wikkelde, zoals ik Renata had zien doen, voelde ik eenzelfde lichtheid als toen ik de dahlia's onder de slaapkamerdeuren van mijn huisgenoten door had geschoven op de ochtend dat ik achttien werd. Het was een vreemd gevoel - de opwinding van een geheim in combinatie met de voldoening nuttig bezig te zijn. Het was zo nieuw voor me - en uitgesproken prettig - dat ik opeens de drang voelde hem over de bloemen te vertellen, de verborgen betekenis uit te leggen.

'Weet u,' zei ik en ik probeerde een losse, vriendelijke toon te treffen, maar voelde hoe de woorden bijna in mijn keel bleven steken van emotie, 'sommige mensen geloven dat lelietjes-van-dalen voor de terugkeer van geluk kunnen zorgen.'

De oude man trok zijn neus op in een uitdrukking van ongeduld en ongeloof tegelijk. 'Dat zou dan wel een wonder zijn,' zei hij hoofdschuddend. Ik overhandigde hem de bloemen. 'Ik geloof niet dat ik het kind na haar twaalfde nog heb horen lachen en dat mis ik echt kan ik je wel vertellen.'

Hij wilde zijn portemonnee pakken, maar ik stak mijn hand op. 'Renata wil graag dat u de volgende keer als u komt betaalt.'

'Oké,' zei hij en hij draaide zich om. 'Zeg maar dat Earl is geweest. Ze weet me te vinden.' De bloemen trilden in hun emmers toen hij de deur achter zich dichtsloeg.

Toen Renata een uur later terugkwam, had ik een stuk of zes klanten geholpen. Op het papiertje dat ze me had gegeven stond een compleet verslag van de transacties: namen van klanten, bloemen en hoeveelheden. Renata liet haar ogen snel over de lijst gaan en knikte, alsof ze precies had geweten wie er naar de winkel zouden komen en wat ze nodig zouden hebben. Ze stopte het briefje in de kassa en haalde er een stapeltje biljetten van twintig uit, waarvan ze er drie afpelde.

‘Zestig dollar,’ zei ze. ‘Zes uur. Goed?’

Ik knikte, maar bleef staan. Renata keek me aan alsof ze verwachtte dat ik iets zou gaan zeggen. ‘Ga je nog vragen of ik je volgende zaterdag weer nodig heb?’

‘Is dat zo?’

‘Ja, om vijf uur ’s ochtends,’ zei ze. ‘En zondag ook. Geen idee waarom iemand op een zondag in november zou willen trouwen, maar ik vind het best. Dit is meestal een rustige tijd van het jaar, maar ik heb het nog nooit zo druk gehad.’

‘Tot volgende week dan,’ zei ik en ik sloot de deur zachtjes achter me toen ik buiten stond.

Nu ik geld in mijn rugzak had, voelde de stad heel anders. Ik liep de heuvel af en keek vol belangstelling in de etalages, las menu’s en bekeek de kamerprijzen van goedkope hotelletjes ten zuiden van Market Street. Al lopend dacht ik na over mijn eerste werkdag: een stille koele ruimte vol bloemen, een meestal lege winkel en een baas met een directe, zakelijke stijl. Het was de ideale baan voor me. Maar één ontmoeting had me een ongemakkelijk gevoel gegeven: mijn korte gesprek met de bloemenkoopman. De gedachte dat ik hem volgende week weer zou zien maakte me nerveus. Ik besloot dat ik goed beslagen ten ijs zou moeten komen.

In North Beach stapte ik uit een bus. Het was vroeg in de avond. De mist kwam net over Russian Hill heen gekropen en veranderde koplampen en achterlichten in zachte bollen geel en rood. Ik liep tot ik een jeugdherberg vond die er vies en goedkoop uitzag. Ik legde mijn geld voor de vrouw achter de balie neer en wachtte af.

‘Hoeveel nachten?’ vroeg ze.

Ik knikte naar de biljetten op de balie. ‘Hoeveel nachten kan ik daarvoor krijgen?’

‘Ik zal je er vier voor geven,’ zei ze, ‘maar alleen omdat het buiten het seizoen is.’ Ze schreef een ontvangstbewijs uit en wees naar het einde van de gang. ‘De vrouwenslaapzaal is rechts.’

De vier daaropvolgende dagen sliep ik, douchte en at de restjes van toeristenmaaltijden op Columbus Avenue. Toen mijn nachten

in de jeugdherberg erop zaten, verhuisde ik weer naar het park, bevreesd voor de opgeschoten jongen en de tientallen anderen zoals hij, maar me ervan bewust dat ik weinig keus had. Ik verzorgde mijn tuintje en wachtte het weekend af.

Op vrijdag bleef ik wakker uit angst dat ik me zou verslapen en Renata zou mislopen. Ik dwaalde de hele nacht door de straten tot ik moe werd en voor de club onder aan de heuvel heen en weer bleef lopen waar ik de muziek tegen mijn vallende oogleden voelde dreunen. Toen Renata's busje aan kwam rijden, stond ik tegen de gesloten glazen deur van Bloom geleund te wachten.

Ze remde ternauwernood genoeg af om mij erin te laten springen en begon al te keren voor ik het portier nog maar dichtgeslagen had.

'Ik had om vier uur met je moeten afspreken,' zei ze. 'Ik had niet in mijn agenda gekeken. We moeten vandaag voor veertig tafels bloemstukken maken en voor meer dan vijftwintig personen boeketten. Wie heeft er nou een bruiloft met twaalf bruidsmeisjes?' Ik wist niet of het een echte of een retorische vraag was en zei maar niets. 'Als ik zou trouwen, zou ik niet eens twaalf gasten hebben,' voegde ze eraan toe. 'Niet als ik in dit land trouwde, tenminste.'

Ik zou nog niet eens één gast hebben, dacht ik, in dit land of waar dan ook. Ze nam gas terug op de rotonde en nam meteen de goede afslag.

'Earl is nog langs geweest,' zei ze. 'Hij vroeg of ik je wilde vertellen dat zijn kleindochter gelukkig was - hij zei dat het belangrijk was dat ik het woord "gelukkig" gebruikte en geen ander woord. Hij zei dat jij iets met de bloemen had gedaan waardoor je dat bij haar had bewerkstelligd.'

Ik lachte en keek snel naar buiten, weg van Renata. Hij was het dus niet vergeten. Tot mijn eigen verbazing had ik er geen spijt van dat ik hem mijn geheim had verteld. Maar ik wilde niet dat Renata het wist. 'Ik weet niet waar hij het over heeft,' zei ik.

Ze keek met een vragend opgetrokken wenkbrauw van de weg

naar mijn gezicht en weer terug. Na een lange stilte pakte ze de draad weer op: 'Tja, Earl is een beetje een rare. Meestal is hij chagrijnig, maar soms kan hij opeens verrassend openhartig zijn. Hij vertelde me gisteren dat hij oud genoeg is om zijn geloof in God te hebben opgegeven en daar weer van terug te komen.'

'Wat bedoelde hij daarmee?'

'Ik denk dat hij gelooft dat je Hem om raad hebt gevraagd voor je afgelopen weekend de bloemen koos.'

'Ha,' snoof ik.

'Ik weet het. Maar hij zei dat hij vandaag zou terugkomen. Hij wil dat je iets voor zijn vrouw uitzoekt.'

Ik voelde een aangename kriebel in mijn buik, nu ik een nieuwe opdracht had.

'Wat is zij voor iemand?' vroeg ik.

'Stil,' zei Renata hoofdschuddend. 'Veel meer weet ik eigenlijk niet van haar. Earl heeft me een keer verteld dat ze ooit gedichten schreef, maar dat ze nu bijna niets meer zegt en nooit meer iets schrijft. Hij neemt bijna elke week bloemen voor haar mee - ik geloof dat hij de vrouw mist die ze vroeger was.'

Maagdenpalm, dacht ik, tedere herinneringen. Het zou niet makkelijk in een boeket te verwerken zijn, maar ook niet onmogelijk. Ik zou het om iets langs met stevige stelen heen wikkelen.

In de bloemenhal was het minder druk dan de week ervoor, maar Renata baande zich niettemin driftig een weg door de menigte alsof het laatste boeket rozen al onder de hamer ging. We hadden vijftien dozijn oranje rozen nodig en meer stargazerlelies dan in de emmers pasten die ik droeg. Ik bracht de bloemen naar buiten en ging terug voor een tweede lading. Toen alles in het busje lag, liep ik de bedrijvigheid binnen weer in, op zoek naar Renata.

Ze stond bij het kraampje waar ik tot nu toe met een grote boog omheen was gelopen en onderhandelde over de prijs voor een bos roze ranonkels. De groothandelsprijs die bijna onleesbaar op een klein krijtbordje stond gekrabbeld, was vier dollar. Ze wapperde

met een biljet van één dollar boven de emmertjes met bloemen. De koopman reageerde niet, keurde haar zelfs geen blik waardig. Hij keek hoe ik door het gangpad kwam aanlopen tot ik voor hem stond.

Onze ontmoeting van de week ervoor had me dwarsgezeten en ik had McKinley Square afgezocht tot ik de juiste bloem had gevonden om zijn ongerechtvaardigde belangstelling te bezweren. Ik deed mijn rugzak af en trok er een bebladerd stengeltje uit.

‘Rododendron,’ zei ik. Ik legde het takje voor hem neer. Het trosje paarse bloemen was nog niet open en de knoppen wezen in zijn richting, strak opgerold en giftig. Wees op je hoede.

Hij bestudeerde de plant en vervolgens de waarschuwing in mijn ogen. Toen hij zijn ogen neersloeg, wist ik dat hij begreep dat de bloem geen geschenk was. Hij pakte hem met zijn duim en wijsvinger op en mikte hem in een afvaalmer.

Renata stond nog steeds met het geld te wapperen en met een snelle beweging van zijn hand maakte de koopman daar een eind aan. Ze mocht de bloemen hebben, zei hij, haar met ongeduldige vingers wegwuivend.

Renata draaide zich om en ik liep achter haar aan.

‘Wat had dat te betekenen, Victoria?’ vroeg Renata zodra we buiten gehoorsafstand waren. Ik haalde mijn schouders op en liep door. Renata keek met een vragende blik over haar schouder naar het kraampje, vervolgens naar mij en toen nog eens naar de kraam.

‘Ik heb maagdenpalm nodig,’ zei ik om haar af te leiden. ‘Dat wordt niet als snijbloem verkocht. Het is een bodembedekker.’

‘Ik weet wat maagdenpalm is,’ zei ze en ze maakte een hoofdgebaar richting de achterwand, waar planten met wortels en al in potten stonden. Ze gaf me een stapeltje bankbiljetten en stelde verder geen vragen.

Renata en ik werkten die hele ochtend als bezetenen door. De bruiloft was in Palo Alto, een chique voorstad 45 kilometer ten zuiden van de stad en Renata moest twee keer rijden om alle bloemen te

bezorgen. Zij bracht de eerste helft van de bloemstukken er vast naartoe, terwijl ik nog aan de tweede helft werkte. Terwijl zij weg was, hield ik de deur dicht en op slot en het licht uit in de winkel. Buiten verzamelden de klanten zich, in afwachting van haar terugkeer. Ik werkte in mijn eentje in het donker tevreden door.

Toen ze terugkwam was ik druk bezig met de laatste controle van mijn werk – stuifmeelkorreltjes wegplukken en hier en daar wat blaadjes op verkeerde plekken wegknippen met een scherp schaartje. Renata wierp een blik op mijn boeketten en knikte naar de rij mensen achter haar.

‘Ik ga door met het bruidsboeket, doe jij de winkel maar.’ Ze gaf me een gelamineerde prijslijst en het goudkleurige sleuteltje van de kassa. ‘En denk maar niet dat ik niet weet hoeveel erin zit.’

Earl stond al bij de kassa naar me te zwaaien. Ik liep naar hem toe.

‘Voor mijn vrouw,’ zei hij. ‘Heeft Renata je dat niet verteld? Ik heb maar een paar minuten en ik wil dat je iets voor haar uitzoekt wat haar gelukkig maakt.’

‘Gelukkig?’ vroeg ik en ik keek om me heen naar de beschikbare bloemen. Ik was teleurgesteld. ‘Hebt u niet iets meer informatie voor me?’

Earl hield zijn hoofd scheef en dacht even na. ‘Weet je, nu ik erover denk, is ze eigenlijk nooit echt een gelukkige vrouw geweest.’ Hij lachte bij zichzelf. ‘Maar ze was wel hartstochtelijk. En slim. En geïnteresseerd. Ze had altijd een mening, zelfs over dingen waarvan ze niets wist. Dat mis ik.’

Het was het verzoek waarop ik me had voorbereid. ‘Ik begrijp het,’ zei ik en ik ging aan de slag. Ik kneep de ranken van de maagdenpalmsplantjes af bij de wortel tot ze in lange, slappe slierten hingen en pakte een twaalftal hagelwitte spinchrysanten. Ik wikkelde de maagdenpalm als lint om de stelen van de chrysanten en gebruikte bloemistendraad waarmee ik losse krullen van de bladrijke bodembedekker om het weelderige boeket chrysanten legde. Het effect was als van vuurwerk, duizelingwekkend en groots.

‘Nou, als daar geen reactie op komt...’ zei Earl toen ik hem de bloemen overhandigde. Hij overhandigde me een briefje van twintig. ‘Hou de rest maar, liefje.’ Ik keek op de lijst die Renata me had gegeven en stopte het biljet van twintig in de kassa en haalde er een van vijf uit voor mezelf.

‘Dank u wel,’ zei ik.

‘Tot volgende week,’ riep Earl.

‘Misschien,’ zei ik, maar hij was de deur al uit, die hij met een klap achter zich dicht sloeg.

In de winkel was het een drukte van belang en ik wendde me tot de volgende in de rij. Ik pakte rozen in, orchideeën, chrysanten in alle denkbare kleuren, en overhandigde boeketten aan stelletjes, oudere vrouwen en pubers die voor hun moeder kwamen. Terwijl ik aan het werk was, dacht ik aan Earls vrouw, probeerde me het beeld voor de geest te halen van de ooit zo hartstochtelijke vrouw; haar vermoeide, ingekeerde, argeloze gezicht. Zou ze reageren op het woeste boeket van chrysanten en maagdenpalm, waarheid en tedere herinnering? Ik wist bijna zeker van wel en stelde me de opluchting en dankbaarheid op Earls gezicht voor als hij theewater opzette en de eigenzinnige vrouw die hij zo had gemist verleidde tot een discussie over politiek of poëzie. Het beeld maakte mijn vingers vaardiger en mijn stap lichter tijdens het werken.

Net toen de winkel weer leeg was, was Renata klaar met de boeketten voor de bruid en bruidsmeisjes.

‘Laad het busje maar in,’ beval ze. Ik liep zo snel ik kon heen en weer met armen vol bloemen. Het was bijna twee uur. Renata klom achter het stuur en gaf me opdracht de winkel open te houden tot ze over een uur terug zou zijn.

Het bezorgen duurde veel langer dan Renata had verwacht. Om halfzes kwam ze Bloom binnenstormen, foeterend over corsages en vlinderdasjes. Ik hield me stil en wachtte tot ze me zou betalen zodat ik weg kon. Ik had twaalfenhalf uur zonder onderbreking

gewerkt en keek uit naar een kamer die op slot kon en misschien zelfs een bad. Maar Renata pakte haar portemonnee niet.

Toen ze uitgeraasd was maakte ze de kassa open en telde de gekreukte biljetten, cheques en kwitanties. 'Ik heb niet genoeg constanten,' zei ze. 'Ik stop onderweg wel even bij de bank. Ga je mee een hapje eten? Dan kunnen we meteen afspraken maken.'

Veel liever had ik haar geld aangenomen en was ik de nacht in gevlucht, maar ik liep toch met haar mee naar buiten, me heel goed bewust van de onzekerheid van mijn positie.

'Mexicaans?' vroeg ze.

'Oké.'

Ze sloeg af in de richting van het Mission District. 'Je bent geen grote prater, hè?' vroeg Renata.

Ik schudde van nee.

'Eerst dacht ik dat je alleen maar geen ochtendmens was,' zei ze. 'Mijn nichten en neven moet je ook niet voor twaalf uur 's middags lastigvallen, maar daarna bid je om een momentje stilte.'

Ze keek naar me alsof ze een reactie verwachtte.

'O,' zei ik.

Ze lachte. 'Ik heb twaalf nichten en neven, maar ik zie ze bijna nooit. Ik weet dat ik wat meer moeite zou moeten doen, maar dat doe ik niet.'

'Nee?'

'Nee,' zei ze. 'Ik hou wel van ze, maar ik kan ze maar in kleine doses tegelijk aan. Mijn moeder grapt altijd dat ik het moedergen niet van haar geërfd heb.'

'Wat is dat?' vroeg ik.

'Je weet wel, die eigenschap die ervoor zorgt dat vrouwen beginnen te kirren als ze een baby op straat zien. Ik heb dat nooit gehad.'

Renata parkeerde voor een *taquería* waar twee vrouwen voor de deur een hoop drukte stonden te maken om een buggy en zo haar uitspraak ongewild illustreerden. 'Bestel maar waar je zin in hebt,' zei ze. 'Ik betaal wel als ik terugkom van de bank.'

Renata en ik zaten daar tot acht uur te eten. Dat was lang genoeg

voor haar om een taco te eten en drie grote bekers cola light te drinken en voor mij voor een kipburrito, twee enchilada's met kaas, guacamole en drie bakjes frites. Renata keek met een tevreden lach op haar gezicht toe hoe ik zat te eten. Ze vulde de stilte tussen ons met verhalen over haar jeugd in Rusland en de zwerm broertjes en zusjes met wie ze over de oceaan naar Amerika was gereisd.

Toen ik uitgegeten was, leunde ik achterover en voelde het eten zwaar op mijn maag liggen. Ik was vergeten hoeveel ik op kon en ook hoe zo'n schranspartij je compleet kon verlammen.

'Zo. En wat is jouw geheim?' vroeg Renata.

Ik kneep mijn ogen tot spleetjes en voelde mijn schouders verstrakken.

'Om zo dun te blijven?' vroeg ze. 'Als je zoveel eet?'

Dat was simpel, dacht ik. Geen geld, geen vrienden en geen huis. Wekenlang overleven op andermans klikjes of helemaal niets.

'Cola light,' zei ze in de stilte die viel, alsof ze mijn antwoord niet wilde horen of het al kende. 'Dat is mijn geheim. Cafeïne en lege calorieën. Nog een reden om niet aan kinderen te beginnen. Wat voor kind krijg je dan?'

'Eentje met honger,' zei ik.

Renata glimlachte. 'Ik heb je vandaag bezig gezien voor Earl. Hij vertrok tevreden. Hij zal zeker terugkomen, lijkt me, week na week, en naar je vragen.' Zou ik er dan zijn? vroeg ik me af. Was dit Renata's manier om me een vaste baan aan te bieden?

'Zo heb ik mijn zaak ook opgebouwd,' zei ze. 'Door te weten wat mijn klanten wilden nog voor ze daar zelf achter waren. Erop vooruit te lopen. De bloemen al voor ze er waren voor hen in te pakken. Aan te voelen op welke dagen ze haast hadden en wanneer ze graag rond wilden kijken of een praatje wilden maken. Volgens mij kun jij dat ook, heb jij daar ook gevoel voor, als je zou willen.'

'O ja,' zei ik snel, 'dat wil ik.'

Toen herinnerde ik me Merediths woorden opeens weer bij het overgangshuis in Outer Sunset en honderden keren daarvoor – *je moet het zelf willen*. Een dochter, zus, vriendin, leerling zijn: je moet

het zelf willen, had ze me keer op keer voorgehouden. Ik had geen van die dingen gewild en voet bij stuk gehouden, wat Meredith ook beloofde of dreigde of waar ze me ook mee probeerde om te kopen. Maar nu wist ik opeens wat ik wilde: bloemist zijn. Ik wilde mijn dagen doorbrengen met het uitkiezen van bloemen voor compleet vreemden en omringd worden door de kou van de koelruimte en de klik van de geldla.

‘Ik zal je zwart betalen,’ zei Renata. ‘Elke zondag. Tweehonderd dollar voor twintig uur werk op uren dat ik je nodig heb. Akkoord?’

Ik knikte. Renata stak haar hand uit en ik schudde hem.

De volgende ochtend stond Renata tegen de glazen deur van de bloemenhal geleund op me te wachten. Ik keek op mijn horloge. We waren allebei vroeg. De bruiloft van die dag was maar bescheiden, geen bruidsmeisjes en minder dan vijftig gasten aan twee lange tafels. We moesten op zoek naar tinten geel. Dat was het enige verzoek van de bruid, vertelde Renata me. Ze wilde graag zonnige bloemen voor het geval het zou regenen. Het was droog, maar wel grijs. Ze had beter in juni kunnen trouwen.

‘Hij is er nooit op zondag,’ zei Renata tijdens het lopen met een handgebaar naar de kraam van de geheimzinnige koopman.

Maar toen we zijn lege kraam naderden, zagen we een onder een capuchon weggedoken gestalte op een krukje tegen de muur geleund zitten. Toen hij me zag, stond hij op en boog zich over de lege emmers, zodat zijn beeltenis weerspiegeld werd in de cirkels stilstaand water. Uit de zak van zijn sweater haalde hij iets groens en spichtigs. Hij hield het omhoog.

Renata groette hem in het voorbijlopen. Ik gaf alleen blijk hem te hebben opgemerkt door aan te pakken wat hij voor me meegenomen had, maar bleef naar de grond kijken. Toen ik veilig de hoek om was, uit het zicht, keek ik naar mijn hand.

Ovale, grijsgroene blaadjes groeiden aan een wirwar van limoenkleurige twijgjes waaraan doorschijnende balletjes zich vastklamp-

ten als druppeltjes regen. De takjes pasten precies in de palm van mijn hand en de zachte blaadjes prikten als je ze aanraakte.

Maretak.

Ik overwin alle obstakels.